

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-85-15>

УДК 338.001.36

ВПЛИВ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІЗНЕС-СТРУКТУР НА РІВЕНЬ ЇХ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

THE IMPACT OF DIVERSIFICATION OF BUSINESS STRUCTURES ON THE LEVEL OF THEIR ECONOMIC DEVELOPMENT

Кособуцький Микола Олексійович

аспірант,

Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-2930-1815>

Машковський Микола Анатолійович

аспірант,

Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-0067-5946>

Kosobutskiy Mykola, Mashkovsky Mykola

Lviv Polytechnic National University

Це дослідження присвячене оцінюванню впливу диверсифікації діяльності бізнес-структур на рівень їх економічного розвитку. Для проведення емпіричного аналізу було зібрано дані про 50 бізнес-структур, які провадять свою діяльність в Україні. Результати емпіричного аналізу показали, зокрема, що зі збільшенням рівня диверсифікації середні величини активів, доходів та прибутків компаній мають тенденцію до зростання. Водночас, усереднені за видами досліджуваних бізнес-структур результати обчислення показників прибутковості показали, що прибутковість активів та власного капіталу бізнес-структур з високим рівнем диверсифікації виявилася дещо меншою, ніж у бізнес-структур з низьким рівнем диверсифікації. Однак, у довгостроковому періоді диверсифікація мала позитивний вплив на усі розглянуті показники прибутковості.

Ключові слова: диверсифікація, бізнес-структура, економічний розвиток, фінансово-економічний результат, ефективність діяльності, прибутковість.

This study is devoted to assessing the impact of diversification of business activities on the level of their economic development. This issue is relevant, since the level of economic development of business entities determines the value of key indicators of economic activity of these entities, primarily financial and economic results of activity and its economic efficiency. In addition, the level of economic development of companies is directly related to such important properties as competitiveness, economic stability, market value, etc. However, in scientific works devoted to diversification of business structures, the issue of assessing the impact of diversification of companies on the level of their economic development has not been fully resolved. In order to achieve the goal and solve the research tasks, the following general scientific and special methods are used in the work: theoretical generalization – when choosing indicators to assess the economic development of companies; statistical analysis – when assessing the impact of diversification on these indicators; grouping – when dividing business structures into groups; abstraction – in the process of interpreting the results obtained, etc. For the empirical analysis, data on 50 business structures operating in Ukraine were collected. These structures were divided into groups by the level of specialization and affinity, by the direction of the diversification vector, and by the type of management connection between the center and the periphery. The results of the empirical analysis showed, in particular, that with an increase in the level of diversification, the average values of assets, revenues, and profits of companies tend to grow. At the same time, the results of calculating profitability indicators averaged over the types of business structures studied showed that the profitability of assets and equity of business structures with a high level of diversification was somewhat lower than that of dominant business structures. However, in the long term, diversification had a positive effect on all considered profitability indicators. Using the results obtained in the practice of business structures will allow improving the process of developing strategies for diversifying their activities.

Keywords: diversification, business structure, economic development, financial and economic result, operational efficiency, profitability.

Постановка проблеми. На теперішній час рівень економічного розвитку суб'єктів підприємництва, зокрема обсяги отримуваних ними фінансово-економічних результатів та ефективність їхньої діяльності, за різними компаніями може суттєво відрізнятись. Такі відмінності пов'язані з ключовими властивостями бізнес-структур, зокрема з конкурентоспроможністю та економічною стійкістю суб'єктів підприємництва. Тому важливе значення для пошуку резервів підвищення рівня економічного розвитку компаній має встановлення тих чинників, які справляють істотний вплив на цей рівень та, відповідно, на інші ключові властивості підприємств. В якості одного з таких чинників може розглядатися диверсифікація господарської діяльності, оскільки вона має на меті розширення сфер цієї діяльності з одночасним зниженням її ризикованість. У зв'язку з цим виникає потреба в оцінюванні впливу диверсифікації діяльності бізнес-структур на рівень їх економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання удосконалення процесу диверсифікації господарської діяльності знаходиться у центрі уваги багатьох науковців. Так, К. Гарбачій, С. Печка та О. Дарушин у праці [1] запропонували стратегічні засади фінансового забезпечення диверсифікації аграрних підприємств, з'ясувавши, що диверсифікація джерел фінансування сприяє зміцненню стійкості цих підприємств, знижуючи ризики, пов'язані з нестабільністю ринкової цінової політики. Подібний підхід до диверсифікації господарської діяльності застосовано також і А. Діченко у праці [2], в якій диверсифікація розглядається як стратегічний інструмент забезпечення стабільності, зниження ризиків та підвищення конкурентоспроможності підприємства в умовах глобалізації. Водночас, Х. Залуцька та З. Назар у [3] відмітили необхідність врахування специфіки різних видів диверсифікованих компаній, оскільки різні види таких компаній формують специфічні моделі взаємодії між структурними складовими, впливаючи на розподіл ресурсів, управлінські рішення та стратегічне планування. Розгляд диверсифікації як ефективного стратегічного інструменту здійснили також О. Коломицева та А. Опаленко у праці [4], в якій встановлено значущість цього інструменту для забезпечення інноваційного розвитку підприємств.

У низці наукових праць конкретизовано наслідки, які має диверсифікація для діяльності підприємств. Так, В. Лагодієнко, Т. Дени-

сюк та С. Печка у [5] до таких наслідків віднесли зниження витрат, усунення залежності від постачальників та субпідрядників, формування оборотних коштів, максимальне використання потенціалу загалом. Н. Павленчик у [6] показала важливість диверсифікації для забезпечення прибуткового функціонування компаній. Наявність значного впливу диверсифікації на інвестиційну та інноваційну діяльність підприємств, зокрема на її ризикованість, виявили Н. Польова, Ю. Молчанов та Б. Гнатик [7]. Водночас, О. Старовойтов у [8] встановив, що успішна стратегія диверсифікації може значно підвищити стійкість підприємства електронної комерції. Позитивний вплив диверсифікації на господарську діяльність зазначили також В. Храпач та С. Пілецька у праці [9], в якій доведена ефективність стратегії диверсифікації під час кризового стану на високотехнологічних вузькоспеціалізованих підприємствах. Подібні результати для випадку фінансових установ отримав В. Шльончак у праці [10]. Таким чином, науковці розглядають диверсифікацію як інструмент, який має переважно позитивний вплив на діяльність суб'єктів підприємництва.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте, у наукових працях, присвячених диверсифікації діяльності бізнес-структур, не повною мірою вирішено питання оцінювання впливу диверсифікації діяльності компаній на рівень їх економічного розвитку. Оскільки результати такого оцінювання матимуть як теоретичне, так і практичне значення, існує потреба у подальшому дослідженні зазначеного питання.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Цілями цієї статті є групування диверсифікованих бізнес-структур за різними ознаками, зокрема за ступенем диверсифікації їхньої господарської діяльності, виокремлення основних характеристик рівня економічного розвитку бізнес-структур та виявлення впливу на зазначені характеристики ступеня диверсифікації діяльності цих структур за їхньою вибіркою.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з головних характеристик бізнес-структур є рівень їх економічного розвитку. У цьому дослідженні зазначений рівень характеризуватиметься, насамперед, величиною фінансово-економічних результатів господарської діяльності та її економічною ефективністю. При цьому слід враховувати, що у кінцевому рахунку рівень економічного розвитку визначається обсягами використовуюва-

них бізнес-структурами ресурсів, якістю цих ресурсів та наявними у менеджерів та фахівців компетентностями з управління ними. Ці чинники, поряд із факторами зовнішнього середовища, формують основні властивості бізнес-структур, зокрема їх конкурентоспроможність [11], економічну стійкість [12], темпи економічного зростання [13], ринкову вартість [14] тощо.

Необхідно відзначити, що аналізування діяльності диверсифікованих бізнес-структур потребує попередньої ідентифікації кожної такої структури, тобто віднесення її до певного виду згідно відповідної типології. Загалом, класифікація диверсифікованих бізнес-структур є фундаментальним етапом стратегічного аналізу, оскільки саме від точності визначення типу структури залежить вибір стратегії диверсифікації [3]. В основі методичного розмежування таких структур лежать критерії, що оцінюють ступінь зв'язку між окремими видами діяльності та рівень централізації управлінських функцій. Ключовим параметром для віднесення компанії до того чи іншого типу є рівень технологічної та маркетингової спорідненості бізнес-одиниць, який визначає, чи функціонує структура як єдиний виробничо-технологічний комплекс, чи як портфель фінансових активів [8].

У даному дослідженні бізнес-структури було поділено за трьома основними ознаками. Зокрема, за рівнем спеціалізації та спорідненості було виділено чотири основні класи суб'єктів господарювання. До першого класу віднесені однопрофільні підприємства, у яких понад 95% доходу генерується одним видом діяльності. Другу категорію складають домінантні структури, де основний бізнес забезпечує від 70% до 95% виручки; при цьому вони можуть бути домінантно-ланцюговими, коли додаткові види діяльності є продовженням основного технологічного ланцюга, або домінантно-непов'язаними. Третьою та найбільш складною категорією є структури зі спорідненою диверсифікацією, де частка основного бізнесу становить менше 70%, але всі підрозділи мають спільні ринки збуту, технології або канали постачання. Четвертий тип – це конгломерати або структури з неспорідненою диверсифікацією, де бізнес-одиниці функціонують у різних галузях без помітної операційної взаємодії.

Окрім того, досліджувані бізнес-структури були поділені і за іншими ознаками, а саме – за спрямованістю диверсифікаційного вектора (вертикально диверсифіковані, гори-

зонтально диверсифіковані та недиверсифіковані) та за типом управлінського зв'язку між центром та периферією (бізнес-структури відповідно з високим, середнім та низьким ступенем концентрації функцій планування та контролю на рівні усієї структури).

Для проведення емпіричного аналізу було зібрано дані про 50 бізнес-структур, які провадять свою діяльність в Україні. При цьому за усіма цими бізнес-структурами основним напрямом господарської діяльності, який дає найбільшу частку чистого доходу, є виробництво будівельних матеріалів. Як впливає з даних табл. 1, тридцять дві обрані компанії належать до бізнес-структур зі спорідненою або неспорідненою диверсифікацією; при цьому усі досліджувані бізнес-структури є або недиверсифікованими, або характеризуються горизонтальною диверсифікацією. Також усім досліджуваним суб'єктам підприємства був притаманним високий або середній рівень концентрації функцій планування та контролю на рівні усієї бізнес-структури (відповідно 72% та 28% від загальної кількості досліджуваних структур).

Важливими характеристиками рівня економічного розвитку бізнес-структур є абсолютні показники їхньої діяльності. Результати розрахунку відношень середніх за видами бізнес-структур значень окремих таких показників до відповідних усереднених показників для однопрофільних компаній представлено у табл. 2. Як впливає з даних цієї таблиці, зі збільшенням рівня диверсифікації середні величини активів, доходів та прибутків компаній мають тенденцію до зростання. Таким чином, за даними вибірки досліджуваних компаній диверсифікація діяльності бізнес-структур позитивно впливає на абсолютні показники рівня економічного розвитку цих структур.

Стосовно відносних показників оцінювання рівня економічного розвитку бізнес-структур, то центральне місце серед них посідають показники прибутковості. Усереднені за видами досліджуваних бізнес-структур результати обчислення цих показників показали, що прибутковість активів та власного капіталу бізнес-структур з високим рівнем диверсифікації виявилася дещо меншою, ніж у домінантних бізнес-структур. Проте, за показником прибутковості продукції компанії з високим рівнем диверсифікації випереджають однопрофільні бізнес-структури. Ці відмінності більш наочно характеризують дані, представлені у табл. 3.

Таблиця 1

Поділ досліджуваних бізнес-структур за окремими ознаками

Ознаки групування	Види бізнес-структур	Кількість структур відповідного виду, одиниць	У відсотках до загальної кількості, %
1. За рівнем спеціалізації та спорідненості	1.1. Однопрофільні	10	20,00
	1.2. Домінантні	8	16,00
	1.3. Зі спорідненою диверсифікацією	15	30,00
	1.4. З неспорідненою диверсифікацією	17	34,00
2. За спрямованістю диверсифікаційного вектора	2.1. Вертикально диверсифіковані	0	0,00
	2.2. Горизонтально диверсифіковані	40	80,00
	2.3. Недиверсифіковані	10	20,00
3. За типом управлінського зв'язку між центром та периферією	3.1. Високий рівень концентрації функцій планування та контролю на рівні усієї бізнес-структури	36	72,00
	3.2. Середній рівень концентрації функцій планування та контролю на рівні усієї бізнес-структури	14	28,00
	3.3. Низький рівень концентрації функцій планування та контролю на рівні усієї бізнес-структури	0	0,00
Разом		50	100,00

Джерело: сформовано авторами

Таблиця 2

Результати розрахунку відношень середніх за видами бізнес-структур значень окремих абсолютних показників діяльності до відповідних усереднених показників для однопрофільних компаній

Назви показників	Відношення середніх за видами бізнес-структур значень окремих абсолютних показників діяльності до відповідних усереднених показників для однопрофільних компаній, разів		
	Домінантні бізнес-структури	Бізнес-структури зі спорідненою диверсифікацією	Бізнес-структури з неспорідненою диверсифікацією
1. Середня у розрахунку на одну бізнес-структуру величина сукупних активів за 2024 рік	1,029	1,262	1,377
2. Середня у розрахунку на одну бізнес-структуру величина власного капіталу за 2024 рік	1,087	1,374	1,457
3. Середня у розрахунку на одну бізнес-структуру величина чистого доходу за 2024 рік	1,207	1,461	1,636
4. Середня у розрахунку на одну бізнес-структуру величина операційного прибутку за 2024 рік	1,061	1,291	1,359
5. Середня у розрахунку на одну бізнес-структуру величина чистого прибутку за 2024 рік	1,160	1,349	1,367

Джерело: сформовано авторами

Таблиця 3

Дані про відмінності між значеннями показників прибутковості за різними групами досліджуваних бізнес-структур у короткостроковому періоді

Назви показників	Різниця між середніми значеннями відповідних показників за даною групою бізнес-структур та попередньою їх групою, частки одиниці		
	Домінантні бізнес-структури	Бізнес-структури з спорідненою диверсифікацією	Бізнес-структури з неспорідненою диверсифікацією
1. Середня прибутковість продукції бізнес-структур за 2024 рік	0,0151	0,0069	0,0021
2. Середня прибутковість сукупних активів бізнес-структур за 2024 рік	0,0141	-0,0179	-0,0092
3. Середня прибутковість власного капіталу бізнес-структур за 2024 рік	0,0147	-0,0036	-0,0088

Джерело: сформовано авторами

Таким чином, високий рівень диверсифікації справляє частковий негативний вплив на прибутковість діяльності досліджуваних бізнес-структур. Однак, це не означає, що така диверсифікація є априорі недоцільною, оскільки вона може призводити до суттєвого зниження ризикованості господарської діяльності. Щоб розглянути це питання більш докладно, було оцінено середньорічну прибутковість досліджуваних бізнес-структур у довгостроковому періоді (впродовж 2020–2024 рр.). Як і у випадку розгляду короткострокового часового проміжку, для досліджуваного довгострокового періоду також було

обчислено різниця між середніми значеннями відповідних показників прибутковості за різними групами досліджуваних бізнес-структур. Результати цих обчислень зведено у табл. 4.

Таким чином, як випливає з даних, наведених у табл. 4, у довгостроковому періоді диверсифікація мала позитивний вплив на усі розглянуті показники прибутковості.

Використання інструментарію статистичного аналізу, зокрема тесту Фішера, дало змогу оцінити статистичну значимість отриманих результатів оцінювання впливу диверсифікації на економічний розвиток досліджуваних бізнес-структур. Виявилося, що цей вплив

Таблиця 4

Дані про відмінності між значеннями показників прибутковості за різними групами досліджуваних бізнес-структур у довгостроковому періоді

Назви показників	Різниця між середніми значеннями відповідних показників за даною групою бізнес-структур та попередньою їх групою, частки одиниці		
	Домінантні бізнес-структури	Бізнес-структури з спорідненою диверсифікацією	Бізнес-структури з неспорідненою диверсифікацією
1. Середньорічна прибутковість продукції бізнес-структур за 2020–2024 рр.	0,0133	0,0034	0,0022
2. Середньорічна прибутковість сукупних активів бізнес-структур за 2020–2024 рр.	0,0127	0,0051	0,0039
3. Середньорічна прибутковість власного капіталу бізнес-структур за 2020–2024 рр.	0,0119	0,0067	0,0054

Джерело: сформовано авторами

характеризується належною статистичною значимістю стосовно таких показників економічного розвитку, як: величина сукупних активів компаній за 2024 рік, величина власного капіталу за 2024 рік, величини чистого доходу та операційного прибутку за 2024 рік, а також середня прибутковість сукупних активів за 2020–2024 рр. та середня прибутковість власного капіталу за 2020–2024 рр. Отже, аналізування сформованої вибірки досліджуваних бізнес-структур показало, що диверсифікація їхньої діяльності справляє істотний позитивний вплив на низку ключових індикаторів економічного розвитку. При цьому, якщо за абсолютними показниками економічного розвитку вплив диверсифікації на них простежується і у короткостроковому періоді, то на відносні показники зазначений вплив має переважно довгостроковий характер.

Висновки. Однією з головних характеристик бізнес-структур є рівень їх економічного розвитку. У цьому дослідженні зазначений рівень характеризувався, насамперед, величиною фінансово-економічних результатів господарської діяльності та її економічною ефективністю. Для проведення емпіричного аналізу було зібрано дані про 50 бізнес-структур, які провадять свою діяльність в Україні. Зазначені структури були поділені на групи за трьома ознаками, а саме – за рівнем спеціалізації та спорідненості (однопрофільні, домінантні, зі спорідненою диверсифікацією та з неспорідненою диверсифікацією), за спрямованістю диверсифікаційного вектора (вертикально диверсифіковані, горизонтально диверсифіковані та недиверсифіковані) та за

типом управлінського зв'язку між центром та периферією (бізнес-структури відповідно з високим, середнім та низьким ступенем концентрації функцій планування та контролю на рівні усієї структури). Результати емпіричного аналізу показали, зокрема, що зі збільшенням рівня диверсифікації середні величини активів, доходів та прибутків компаній мають тенденцію до зростання. Водночас, усереднені за видами досліджуваних бізнес-структур результати обчислення показників прибутковості показали, що прибутковість активів та власного капіталу бізнес-структур з високим рівнем диверсифікації виявилася дещо меншою, ніж у домінантних бізнес-структур. Проте, за показником прибутковості продукції компанії з високим рівнем диверсифікації випереджають однопрофільні бізнес-структури. Однак, у довгостроковому періоді диверсифікація мала позитивний вплив на усі розглянуті показники прибутковості. Отже, аналізування сформованої вибірки досліджуваних бізнес-структур показало, що диверсифікація їхньої діяльності справляє істотний позитивний вплив на низку ключових індикаторів економічного розвитку. При цьому, якщо за абсолютними показниками економічного розвитку вплив диверсифікації на них простежується і у короткостроковому періоді, то на відносні показники зазначений вплив має переважно довгостроковий характер. Подальші дослідження повинні передбачати побудову формалізованих моделей оцінювання впливу диверсифікації діяльності бізнес-структур на рівень їх економічного розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гарбажій К., Печка С., Дарушин О. Стратегічні засади фінансового забезпечення диверсифікації аграрних підприємств. *Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит*. 2024. № 8 (198). С. 32–43.
2. Діченко А. Маркетингові стратегії диверсифікації при виході продукту на глобальні ринки. *Економічний простір*. 2025. № 201. С. 57–60.
3. Залуцька Х. Я., Назар З. С. Класифікація диверсифікованих підприємств у контексті сучасних економічних реалій. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2025. № 18. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15601694> (дата звернення: 25.02.2026).
4. Коломицева О. В., Опаленко А. М. Стратегія диверсифікації виробництва як інструмент інноваційного розвитку підприємства. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2018. № 50. С. 102–114.
5. Лагодієнко В., Денисюк Т., Печка С. Теоретичне обґрунтування оцінювання ефективності диверсифікації виробництва аграрного підприємства. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 2. С. 100–106.
6. Павленчик Н. Ф. Економічний розвиток аграрних підприємств на засадах диверсифікації їх діяльності. *Економіка АПК*. 2019. № 2. С. 57–66.
7. Польова Н. М., Молчанов Ю. В., Гнатик Б. А. Формування інвестиційної та інноваційної діяльності організації. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2024. № 30. С. 66–70.

8. Старовойтов О. Управління стратегіями диверсифікації для забезпечення резильєнтності підприємства електронної комерції. *Економіка та суспільство*. 2024. №. 61. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-156> (дата звернення: 25.02.2026).
9. Храпач В., Пілецька С. Диверсифікація як метод підвищення економічної ефективності підприємства в післявоєнний період. *Економіка та суспільство*. 2023. №. 48. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-23> (дата звернення: 25.02.2026).
10. Шльончак В. Диверсифікація інвестиційного портфеля банку: адаптивна модель управління в умовах фінансової волатильності. *Галицький економічний вісник*. 2025. Т. 94. №. 3. С. 91–101.
11. Yemelyanov O., Petrushka T., Koleshchuk O., Petrushka K., Dzhedzhula V. Impact of Energy-Saving Technological Changes on the Level of Competitiveness of Enterprises. *Data-Centric Business and Applications: Modern Trends in Financial and Innovation Data Processes*. 2026. Vol. 2. P. 267–284.
12. Prokhorova V., Yemelyanov O., Koleshchuk O., Pylypenko H., Pylypenko Y. A methodological approach to assessing the parameters of technological change impact on the economic sustainability of enterprises. *Natsional'nyi Hirnychiy Universytet. Naukovyi Visnyk*. 2025. Vol. 4. P. 227–236.
13. Prokhorova V., Yemelyanov O., Koleshchuk O., Shepelenko S., Slastianykova K. Assessment of the impact of technological changes on the dynamics of enterprises' economic development. *Technology audit and production reserves*. 2025. Vol. 4(4 (84)). P. 13–23.
14. Yemelyanov O. Y., Petrushka T. O., Symak A. V., Lesyk L. I., Musiiivska O. B. Modelling the impact of energy-saving technological changes on the market capitalization of companies. *Systems, Decision and Control in Energy III*. Cham: Springer International Publishing. 2021. P. 89–106.

REFERENCES:

1. Harbazi, K., Piechka, S., & Darushyn, O. (2024). Stratehichni zasady finansovoho zabezpechennia dyversyfikatsii ahrarnykh pidpriemstv [Strategic principles of financial support for diversification of agricultural enterprises]. *Enerhozberezhennia. Enerhetyka. Enerhoaudyt*, vol. 8 (198), pp. 32–43.
2. Dichenko, A. (2025). Marketyn hovi stratehii dyversyfikatsii pry vykhodi produktu na hlobalni rynky [Marketing strategies of diversification when launching a product on global markets]. *Ekonomichnyi prostir*, vol. 201, pp. 57–60.
3. Zalutska, Kh. Ya., & Nazar, Z. S. (2025). Klasyfikatsiia dyversyfikovanykh pidpriemstv u konteksti suchasnykh ekonomichnykh realii [Classification of diversified enterprises in the context of modern economic realities]. *Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii*, vol. 18. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15601694> [Accessed 25 February 2026]
4. Kolomytseva, O. V., & Opalenko, A. M. (2018). Stratehiia dyversyfikatsii vyrobnytstva yak instrument innovatsiinoho rozvytku pidpriemstva [Production diversification strategy as a tool for innovative development of the enterprise]. *Zbirnyk naukovykh prats Cherkaskoho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu. Seria: Ekonomichni nauky*, vol. 50, pp. 102–114.
5. Lahodiienko, V., Denysiuk, T., & Piechka, S. (2022). Teoretychne obhruntuvannia otsiniuvannia efektyvnosti dyversyfikatsii vyrobnytstva ahrarnoho pidpriemstva [Theoretical justification for assessing the effectiveness of production diversification of an agricultural enterprise]. *Innovation and Sustainability*, vol. 2, pp. 100–106.
6. Pavlenchuk, N. F. (2019). Ekonomichnyi rozvytok ahrarnykh pidpriemstv na zasadakh dyversyfikatsii yikh diialnosti [Economic development of agricultural enterprises on the basis of diversification of their activities]. *Ekonomika APK*, vol. 2, pp. 57–66.
7. Polova, N. M., Molchanov, Yu. V., & Hnatyk, B. A. (2024). Formuvannia investytsiinoy ta innovatsiinoy diialnosti orhanizatsii [Formation of investment and innovative activity of the organization]. *Ekonomichnyi visnyk NTU Ukrainy «Kyivskiy politekhnichnyi instytut»*, vol. 30, pp. 66–70.
8. Starovoitov, O. (2024). Upravlinnia stratehiimy dyversyfikatsii dlia zabezpechennia rezylentnosti pidpriemstva elektronnoi komertsii [Management of diversification strategies to ensure the resilience of an e-commerce enterprise]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 61. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-156> [Accessed 25 February 2026]
9. Khrapach, V., & Piletska, S. (2023). Dyversyfikatsiia yak metod pidvyshchennia ekonomichnoi efektyvnosti pidpriemstva v pislavoiennyi period [Diversification as a method of increasing the economic efficiency of the enterprise in the post-war period]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 48. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-23> [Accessed 25 February 2026]
10. Shlonchak, V. (2025). Dyversyfikatsiia investytsiinoho portfelia банку: adaptivna model upravlinnia v umovakh finansovoi volatylnosti [Diversification of the bank's investment portfolio: an adaptive management model in conditions of financial volatility]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, vol. 94 (3), pp. 91–101.

11. Yemelyanov, O., Petrushka, T., Koleshchuk, O., Petrushka, K., & Dzhezdzhula, V. (2026). Impact of Energy-Saving Technological Changes on the Level of Competitiveness of Enterprises. *Data-Centric Business and Applications: Modern Trends in Financial and Innovation Data Processes*, vol. 2, pp. 267–284.
12. Prokhorova, V., Yemelyanov, O., Koleshchuk, O., Pylypenko, H., & Pylypenko, Y. (2025). A methodological approach to assessing the parameters of technological change impact on the economic sustainability of enterprises. *Natsional'nyi Hirnychiy Universytet. Naukovyi Visnyk*, vol. 4, pp. 227–236.
13. Prokhorova, V., Yemelyanov, O., Koleshchuk, O., Shepelenko, S., & Slastianykova, K. (2025). Assessment of the impact of technological changes on the dynamics of enterprises' economic development. *Technology audit and production reserves*, vol. 4(4 (84)), pp. 13–23.
14. Yemelyanov, O. Y., Petrushka, T. O., Symak, A. V., Lesyk, L. I., & Musiiivska, O. B. (2021). Modelling the impact of energy-saving technological changes on the market capitalization of companies. *Systems, Decision and Control in Energy III. Cham: Springer International Publishing*, pp. 89–106.

Дата надходження статті: 28.03.2026

Дата прийняття статті: 20.04.2026

Дата публікації статті: 24.04.2026